

Рослини родини Commelinaceae - перспективні джерела лікарської рослинної сировини

Мусієнко К.С., Кисличенко В.С.

*Кафедра хімії природних сполук,
Національний фармацевтичний університет,
м. Харків, Україна*

musienko.pharm@gmail.com

Родина Коммелінові Commelinaceae відноситься до порядку Коммеліноцвіті Commelinales. До родини належать 2 підродини, 4 триби, 47 родів та понад 700 видів. Зустрічаються переважно у тропіках обох півкуль, деякі види зустрічаються у помірних областях Східної Азії, північної Америки та Австралії. У Європі лише декілька видів. На території колишнього СРСР зустрічаються три роди родини (коммеліна, марданнія та стрептоліріон), кожний з яких представлений 1 видом.

Каллізія запашна – *Callisia fragrans* Woodson – рослина родини Коммелінові (Commelinaceae) понад 100 років культивується в Україні та здавна використовується в народній медицині. Це багаторічна трав'яниста рослина з досить товстими стеблами двох типів: вертикальні укорочені з розеткою листя та горизонтальні подовжені з недорозвиненим листям, розташованим по спіралі. Після досягнення зрілого віку рослина дає ліаноподібні відростки, на кінцях яких формується листкова розетка, якою і відбувається розмноження. Листя довгасто-ланцетні, великі, темно-зелені, однотонні, блискучі. Каллізія запашна відрізняється від інших видів специфічним, сильним ароматом та здатністю при яскравому світлі змінювати колір листя на рожевий.

Народна назва рослини – «золотий вус» або «домашній женьшень». Це зумовлено широким спектром фармакологічної дії сировини. Рослина містить велику кількість таких біологічно активних речовин як флавоноїди та фітостероли, також феррум, нікель та купрум, що зумовлюють її лікувальні властивості. Використовують бічні пагони каллізії, з яких готують настій, відвар, настойку або мазь. Також використовують сік з пагонів рослини, який містить кемпферол та кверцетин, бета-сітостерол, може гальмувати розвиток ракових клітин та використовуватись як ранозагоювальний засіб при захворюваннях шкіри. Каллізію використовують при захворюваннях шлунково-кишкового тракту, серцево-судинної та кровоносної системи, порушеннях обміну речовин, як імуномодельючий, знеболювальний, протизапальний та протипухлинний засіб. Каллізію запашну культивували в умовах оранжереї. Нами заготовлено 7 серій сировини – листя, пагонів, бічних пагонів каллізії запашної. Встановлено ряд показників – втрата в масі при висушуванні, загальна зола, зола, нерозчинна в кислоті хлоридній, екстрактивні речовини. Встановлено граничні межі значень цих показників.

Таким чином, продовження вивчення сировини каллізії запашної як перспективного джерела лікарської рослинної сировини є актуальним.